

MOJA LJUBLJANICA

NOVICE

KULTURNI CENTER VRHNİKA
Tržaška cesta 32
ODPRTO: TO. - NED.: 10.00 - 18.00 / PON. ZAPRTO

št. **18**

Leto 2018 je Evropsko leto kulturne dediščine. Je priložnost obeležiti kulturno dediščino celine, s spodbujanjem medsebojne izmenjave in spoštovanja evropske kulturne dediščine kot skupne dobrine, kot vir ozaveščanja o skupni zgodovini in skupnih vrednotah ter s krepitvijo občutka pripadnosti skupnemu evropskemu prostoru. Ključni cilj kampanje je ozaveščanje o pozitivnih učinkih evropske kulturne dediščine in njenega doprinosa h gospodarstvu, družbi, turizmu, zaposlovanju, mednarodnim odnosom, kulturni raznolikosti, socialni vključenosti ter medkulturnemu dialogu. Geslo kampanje je: »Naša dediščina: kjer preteklost sreča prihodnost.«

Stalna razstava Moja Ljubljana je materializirano geslo kampanje. Zaseduje vse navedene cilje in je zato v mednarodnem prostoru ter strokovni javnosti deležna velike pozornosti. S tovrstno mednarodno prepoznavnostjo se odpira priložnost **umestitve porečja Ljubljane na Unesco seznam kulturne dediščine**. Po desetletju stagnacije ima lokalna skupnost priložnost, predvsem pa odgovornost do bodočih generacij, da s sistematičnim in načrtnim delom ohranja in razvija skupno dediščino. Razstava Moja Ljubljana je prva faza razvojnega projekta, ki Vrhniko zarisuje na svetovni zemljevid. Ozavešča o bogati dediščini preteklosti in dokazuje, da je tak razvoj prihodnosti mogoč in smiseln.

Stvar je namreč taka, da pridejo pametni predlogi zmeraj prezgodaj. Čez dvajset let bo vse drugače. Premalo se zavedamo pomena in potenciala kulturne dediščine za družbeni in gospodarski razvoj. Muzejsko društvo Vrhnika že več kot 20 let s publikacijo Vrhniški razgledi ozavešča o zgodovini in dediščini lokalne skupnosti. Zgolj po zaslugi podžupana Janka Skodlarja Občina Vrhnika v zadnjem obdobju pospešeno obnavlja stavbno dediščino kraja, drugače bi se zdelo, kakor da smo obstali v lastni samozadostnosti. **Zadnji kulturni spomenik lokalnega pomena na območju občine Vrhnika je bil razglašen leta 1988.** Tako se samo na normativni ravni že trideset let kaže naš odnos do dediščine. Ustanovitev javnega zavoda ni prinesla večjih premikov na tem področju. Razumeti je potrebno, da je do vzpostavitve stalne razstave Moja Ljubljana, prišlo zgolj zaradi tesnega sodelovanja lokalne skupnosti z **MGML** - Muzejem in galerijami mesta Ljubljane, **ZVKDS** - Zavodom za varstvo kulturne dediščine Slovenije, **ZRSVN** - Zavodom Republike Slovenije za varstvo narave ter drugimi strokovnimi službami. In zgolj tesno sodelovanje s strokovnimi službami omogoča lokalni skupnosti izpeljavo koncepta bodočega razvoja, na podlagi krovnega načrta, temelja za izvedbo bodočih evropskih projektov.

Ko govorimo o varovanju dediščine, se pogosto ne zavedamo razsežnosti področja. Kaj hitro se nam zgodi, da mešamo med pojmi in strokovnimi termini ter institucijami. Da se bralcu slikovito razloži temeljne pojme in institucije, so v razlagi vtakani primeri iz lokalne skupnosti. Najpomembnejši pravni vir je Konvencija o varstvu svetovne kulturne in naravne dediščine, ki so jo članice sprejele na seji Generalne konference UNESCO 16. novembra 1972 v Parizu, veljati pa je začela leta 1976. Varstvo dediščine v ožjem pomenu razlikuje med **snovno in nesnovno kulturno dediščino**, v širšem pomenu pa se nanaša tudi na **naravno in digitalno**.

Snovno kulturno dediščino delimo na **nepremično kulturno dediščino** (objekti, naselbine, krajina, arheološka najdišča) v pristojnosti ZVKDS in **premično kulturno dediščino**. Na pobudo Ministrstva za kulturo je morala Občina Vrhnika sprejeti štiri Občinske podrobne prostorske načrte in Konservatorske načrte prenove za območja naselbinske kulturne dediščine, s katerimi se načrtuje celovita prenova območja; Tržaška cesta – Cankarjev trg, Stara cesta – Vas, Hrib – Gradišče in Verd – vaško jedro. Prostorski akti celovito urejajo prostor ter omogočajo upravnim enotam, oddelkom za prostor lokalnih skupnosti in občanom, da v naprej vedo, kakšni posegi so dovoljeni. Kljub prostorskim aktom, pa bo še vedno potrebno sodelovanje z ZVKDS in pridobitev **kulturnovarstvenih pogojev** oziroma **kulturnovarstvenih soglasij** za posege v enote z evidenčno številko dediščine (EŠD), ki so vpisane v register.

Občina Vrhnika ima v registru nepremične kulturne dediščine zavedenih kar 322 enot EŠD, na tem območju pa se nahajajo **trije kulturni spomeniki državnega pomena**: Samostan Bistra (EŠD 15), vplivno območje Bistre (EŠD 8775) in Ljubljana (EŠD 11420), ter **trije kulturni spomeniki lokalnega pomena**: cerkev sv. Miklavža na Kurenu (EŠD 914), spominska hiša Ivana Cankarja (EŠD 848) in Kašča v Verdu (EŠD 9816). Občani Vrhniko smo upravičeno ponosni na bogato stavbno dediščino in se navdušujemo nad obnovljenimi pročelji monumentalnih zgradb. Dejstvo je, da bo potrebno še veliko dela tako na nomotehničnem, kulturnovarstvenem, kakor tudi na izvedbenem področju, pri čemer je vodilo zagotoviti dostopnost dediščine javnosti.

Za **premično kulturno dediščino** (predmete) je pristojna mreža pooblaščenih muzejev in galerij, pri čemer je za območje Vrhniko pristojen Muzej in galerije mesta Ljubljane. Z novelo Zakona o varstvu kulturne dediščine leta 2008, je prišlo do sistematične ureditve področja arheoloških najdb in prenosa predmetov kulturne dediščine iz zasebnih zbirk v javne institucije. **Arheološka najdba je premična arheološka ostalina, ki je bila pod zemljo ali pod vodo vsaj 100 let.** Arheološke najdbe so tudi orožje, strelivo, drug vojaški material, vojaška vozila in plovila ali njihovi deli, ki so bili pod zemljo ali pod vodo vsaj 50 let. Kdor najde na površju zemlje, pod njim ali v vodi arheološko ostalino, mora poskrbeti, da ostane ta nepoškodovana, na mestu in v položaju, kot jo je odkril ter o najdbi takoj obvestiti pristojni ZVKDS. **Arheološke najdbe so lastnina države.** Leta 2008 se je potapljač Miro Potočnik odzval pozivu Ministrstva za

Foto: Jaka Babnik

kulturo za prijavo arheoloških najdb v zasebni hrambi in predmete skupaj z osnovno dokumentacijo o odkritju predal pristojni ustanovi, Muzeju in galerijam mesta Ljubljane. Kustosinji muzeja Ireni Šinkovec gre zasluga, da je velik del Zbirke družine Potočnik, ene najdragocenejših arheoloških zbirk v Sloveniji, razstavljen na Vrhniku. Na razstavi Moja Ljubljana je javnosti dostopnih več kot 300 arheoloških najdb od srednje kamene dobe do predmoderne obdobja. Najznamenitejša arheološka najdba v občini Vrhnika so 5.200 let staro kolo z osjo, 40.000 let stara sulična ost in skoraj 15 metrov dolg mlajšeželeznodobni deblak, ki bo po konservaciji razstavljen na Vrhniku. Vrhnika je zato fenomen, saj odkritje tolikih najdb na tako zgoščenem območju dokazuje pomen prostora v preteklosti in obseg potenciala za prihodnost.

Avtor: Žiga Gruden

Skrb za ohranjanje naravnega bogastva in kulturne dediščine določa Ustava Republike Slovenije v 5. členu, to je v členu, kjer

se država obvezuje varovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Torej gre za **najpomembnejše vrednote skupnosti**. Država jih varuje v javnem interesu. Nadalje Ustava v 74. členu določa, da je vsakdo dolžan v skladu z zakonom varovati naravne znamenitosti in redkosti ter kulturne spomenike, pri čemer država in lokalne skupnosti skrbijo za ohranjanje naravne in kulturne dediščine. Pomen Evropskega leta kulturne dediščine in projekta Moja Ljubljana je spoznanje, da nismo sami, da smo povezani v širšo in kulturno raznoliko skupnost, ter da je to ključ mnogoterim priložnostim prihodnosti.

MAREC

JAVNA VODSTVA PO RAZSTAVI
Vsako soboto ob 11:00

10. MAREC 2018 IZMENJEVALNICA PODARIM-DOBIM

Skupina mamic Sončnice v sodelovanju z razstaviščem Moja Ljubljana in Cankarjevo knjižnico Vrhnika ponovno pripravlja eko-dobrodelno akcijo IZMENJAVA PODARIM DOBIM. Izmenjevali bomo sezonska oblačila za otroke in odrasle, knjige, otroško opremo in igrače, uporabne in okrasne predmete. V primeru, da se izmenjave ne boste utegnili udeležiti, lahko stvari oddate tudi v razstavišču Moja Ljubljana, od 6. 3. do 9. 3. med 10.00 in 18.00 uro.

Veseli bomo Vaše udeležbe!

Več informacij: www.mojaljubljana.si | info@mojaljubljana.si | 041 354 203